

УДК 338.2(477)

**РОЗВИТОК МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА
В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19**

**SMALL BUSINESS DEVELOPMENT IN THE CONTEXT
OF THE COVID-19 PANDEMIC**

*канд. екон. наук А.В. Толстова, Т. Липська
Український державний університет залізничного транспорту*

*PhD(Econ.) A.V. Tolstova, T. Lipskaya
Ukrainian State University of Railway Transport*

Ключовим фактором розвитку економіки країни є розвиток реального сектору економіки, значна частка якого приходить на мале підприємництво. Малі підприємства є найбільш поширеною формою реалізації свободи підприємницької діяльності для основної маси громадян, передумовою здорової економічної конкуренції, а також зайнятості та підтримання добробуту для значної частини населення. Така форма підприємництва не вимагає великих стартових інвестицій, гарантує високу швидкість обороту ресурсів, задовольняє суттєву частину попиту на товари та послуги масового споживання. Саме без якісного розвитку сегменту малого бізнесу, який завдяки гнучкості та адаптивності має значно вищий потенціал щодо подолання економічної кризи, неможливе підвищення конкурентоспроможності національної економіки.

Проте, пандемія COVID-19 посилила розвиток кризових явищ, які супроводжуються скорочення економічної активності і падіння ВВП, зростання рівня безробіття, порушення цінової стабільності тощо. Впровадження карантинних заходів 2020-2021 роках призвело до значних негативних наслідків для національного бізнесу: часткове або повне зупинення функціонування частини підприємств, ускладнення логістики, звільнення частини працівників, надання тимчасових відпусток, вимушені скорочення тривалості робочого дня/тижня, зниження прибутків, руйнування ланцюгів поставок тощо. Більшість суб'єктів малого підприємництва (а це близько 4 млн робочих місць) втратили до 75% доходів. За оцінками Програми розвитку ООН, проведеного у жовтні 2020 року, через пандемію COVID-19 понад 10% вітчизняних малих та середніх підприємств опинилися на межі банкрутства та можуть невдовзі закрити свій бізнес [1, 2]

Сьогодні розвиток малого підприємництва потребує підтримки держави. Ключові завдання державної політики пропонуємо базувати на

цілях, які дозволять збільшити кількість малих підприємств. Основні завдання державної політики щодо розвитку малого бізнесу пропонуємо поділити на: адміністративно-правові, які направлені правову підтримку та супровід розвитку малого бізнесу; організаційно-економічні, які включають завдання загальноекономічного характеру; інвестиційні, які направлені на забезпечення підприємства малого бізнесу фінансовими та інвестиційними ресурсами; соціокультурні, що направлені на формування єдиної культури ведення бізнесу.

Адміністративно-правові передбачають: створення відповідної нормативно-правової бази. Це потребує приведення чинних нормативно-правових актів місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування у відповідність до принципів державної регуляторної політики; реформування податкового законодавства (держава може піти шляхом зниження податкового навантаження, що стимулюватиме вивільнення коштів підприємств для інвестицій, або застосування гнучкої системи податкових пільг і податкових канікул для інноваційних інвестицій у малому бізнесі); впровадження спрощеної системи бухгалтерського обліку та звітності малих підприємств.

Організаційно-економічні включають: стимулювання розвитку внутрішнього ринку товарів та послуг, створення ефективного конкурентного середовища; покращення технологічної структури виробництва з використанням науково-технологічних досягнень світового рівня з можливістю участі малих підприємств України у програмах інноваційного розвитку Європи, США та ін.; інформаційне забезпечення малих підприємств та спрощення їх доступу до необхідної інформації сформувати у регіонах бази даних, які будуть нагромаджувати та впорядковувати інформацію щодо норм чинного законодавства України;

Інвестиційні включають: впровадження порядку кредитування малого підприємництва комерційними банками під гарантії бюджетних коштів; формування інфраструктури, забезпечення державних замовлень і прозоре проведення тендерів; розвиток державно-приватного партнерства в Україні; збільшення джерел інвестування – внутрішніх заощаджень і залучення зовнішніх ресурсів, що, як наслідок, пожвавить фінансово-господарську діяльність малого підприємництва та оздоровить економіку в цілому.

Соціокультурні включають: підвищення соціальної відповідальності. Формування культури ведення бізнесу, що є одним із тих завдань, вирішення яких можливе за умови ефективної взаємодії та об'єднання зусиль державних структур (органів місцевої влади, центрів зайнятості, навчальних закладів) та громадських або приватних організацій (агентств регіонального розвитку, бізнесцентрів, бізнес-асоціацій тощо). Конкретними заходами у цьому напрямку можуть бути

спеціальні курси, семінари, тренінги, спрямовані на підвищення рівня економічної та юридичної грамотності; підготовка висококваліфікованих фахівців шляхом створення нових програм навчання; активізація участі громадськості в прийнятті управлінських рішень стосовно покращення бізнес-середовища.

[1] Красота О. В., Кір'єв І. С. Особливості розвитку малого підприємництва в умовах порушення макроекономічної стабільності. *Ефективна економіка*
URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2021/100.pdf

[2] Витрати на виробництво продукції (товарів, послуг) підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства у 2012- 2019 роках/ URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

[3] Марченко В.М., Харитоненко Д.В. сучасні тенденції розвитку малого підприємництва в Україні. URL: <http://ev.fmm.kpi.ua/article/view/225854>

УДК 658.589:621

КОМПЛЕКСНИЙ СИСТЕМНИЙ АНАЛІЗ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

COMPREHENSIVE SYSTEM ANALYSIS OF INNOVATIVE ACTIVITY OF THE ENTERPRISE

*канд. екон. наук О.Ю. Чередниченко¹,
канд. екон. наук К.В. Соляник², Д.Д. Торопова³*

¹ *Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого (м. Харків)*

² *Міністерство інфраструктури України (м. Київ)*

³ *Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків),*

*PhD (Econ.) O.Y. Cherednychenko¹,
PhD (Econ.) K.V. Solyannik², D.D. Toropova³*

¹ *Yaroslav Mudryi National Law University (Kharkiv),*

² *Ministry of Infrastructure of Ukraine (Kyiv),*

³ *Ukrainian State University of Railway Transport (Kharkiv),*

Сьогодні підприємство може вижити на ринку тільки за рахунок інновацій, які хоча б на короткий проміжок часу забезпечують його конкурентоспроможні переваги. Розробка нових комплексних підходів до оцінки інноваційної діяльності стає базисом для формування стратегій розвитку підприємств, є основою для розробки державної інноваційної політики, визначає підходи до маркетингових досліджень на ранніх стадіях життєвого циклу інновацій, є підставою практичних рішень з управління інноваціями.